

Briselē, 2024. gada 7. jūnijā
(OR. en)

10793/24

SOC 432
EMPL 250
ECOFIN 652
EDUC 203

PIEZĪME

Sūtītājs:	Nodarbinātības komiteja
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Ieteikums par ilgstošu bezdarbnieku integrāciju darba tirgū – īstenošana. Nodarbinātības komitejas galvenie vēstījumi – <i>apstiprināšana</i>

Pielikumā pievienoti Nodarbinātības komitejas galvenie vēstījumi par to, kā tiek īstenots Padomes ieteikums (2016. gada 15. februāris) par ilgstošu bezdarbnieku integrāciju darba tirgū (OV C 67, 20.2.2016., 1.–5. lpp.), kas Padomei (*EPSCO*) jāapstiprina tās 2024. gada 20. jūnija sanāksmē.

1. pielikums. Secinājumi par konkrētām valstīm ir izklāstīti dokumentā 10793/24 ADD 1.
2. pielikums. Datu vākšana uzraudzībai saistībā ar Ieteikumu par ilgstošu bezdarbu – visi rezultāti par 2022. gadu ir izklāstīti dokumentā 10793/24 ADD 2.
3. pielikums. Dalībvalstu datu kopsavilkumi ir izklāstīti dokumentā 10793/24 ADD 3.

***EMCO* veikta pārskatīšana par to,
kā tiek īstenots Padomes ieteikums
par ilgstošu bezdarbnieku integrāciju darba tirgū**

***EMCO* galvenie vēstījumi Padomei**

1. IEVADS

Nodarbinātības komitejai (*EMCO*) ir dots uzdevums uzraudzīt progresu attiecībā uz *Padomes ieteikuma par ilgstošu bezdarbnieku integrāciju darba tirgū* īstenošanu. Padome (*EPSCO*) kopš 2016. gada pēc katras pārskatīšanas ir apstiprinājusi *EMCO* galvenos vēstījumus, pamatojoties uz tās veikto šā *Padomes ieteikuma* uzraudzību. *EMCO* 2022. gada oktobra galvenajos vēstījumos galvenā uzmanība tika pievērsta dalībvalstu panāktajam progresam un arī tika apspriesta apmācības nodrošināšana ilgstošajiem bezdarbniekiem, izpētot trīs galvenos aspektus: tvērums, finansējums un pārvaldība.

Piektā pārskatīšana par *Padomes ieteikuma* īstenošanu notika 2024. gada 11. un 12. aprīlī Briselē, un to veica *EMCO* politikas analīzes grupa (*EMCO PAG*). Papildus diskusijām par to, cik lielā mērā dalībvalstis ir ņēmušas vērā *Padomes ieteikumā* sniegtos norādījumus, 2024. gadā veiktajā pārskatīšanā tika aplūkots progress, ko dalībvalstis panākušas, **veidojot/uzsākot partnerības ar darba devējiem un citiem attiecīgajiem dalībniekiem / ieinteresētajām personām vietējā līmenī**, lai veicinātu ilgstošu bezdarbnieku integrāciju darba tirgū.

Pirms pārskatīšanas **dalībvalstis aizpildīja pašnovērtējuma anketu, kuras nolūks bija novērtēt, cik lielā mērā dalībvalstis ir īstenojušas *Padomes ieteikumu***, galveno uzmanību pievēršot četrām galvenajām darbības jomām: a) ilgstošo bezdarbnieku reģistrācija; b) koordinācija, izmantojot vienotu kontaktpunktu; c) līgumu par integrāciju darbā (*JIA*) izpilde; un d) ieinteresēto personu iesaiste, īpašu **uzmanību pievēršot partnerībām**.

Šā galvenā vēstījuma pamatā ir minētās pārskatīšanas rezultāti, un pielikumos ir iekļauti secinājumi par konkrētām valstīm, datu vākšanas rezultāti un dalībvalstu datu kopsavilkumi. Vēl šim dokumentam ir pievienota 2023. gada datu vākšanas rezultātā iegūtā informācija par katru dalībvalsti, un tā sākumā ir pievienots kopsavilkums ar galvenajiem rezultātiem ES līmenī.

2. PANĀKTAIS PROGRESS

Pēc pieauguma 2021. gadā ilgstošu bezdarbnieku skaits ES turpināja samazināties un 2022. gadā sasniedza mazāk nekā 5 miljonus, un ilgstošu bezdarbnieku īpatsvars ir samazinājies vairāk nekā uz pusi salīdzinājumā ar neseno augsto līmeni 2013. gadā (no 5,3 % līdz 2,3 %). Ilgstošu bezdarbnieku īpatsvars kopējā bezdarba līmenī arī ir samazinājies līdz 43,5 %, kas ir gandrīz par 6 procentpunktiem mazāk nekā 2013. gadā.

A. REGISTRĀCIJA

Kopš Covid-19 pandēmijas dalībvalstis arvien vairāk ir pievērsušas uzmanību pakalpojumu digitalizācijai (reģistrācijai tiešsaistē, tiešsaistes atbalstam u. c.). Tomēr ilgstoši bezdarbnieki, jo īpaši tie, kuriem ir zemākas IKT prasmes, joprojām saskaras ar problēmām, kas ir saistītas ar piekļuvi e-pakalpojumiem. Tāpēc valsts nodarbinātības dienests (VND) joprojām iesaka nodrošināt mijiedarbību klātienē, kas attiecībā uz ilgstošiem bezdarbniekiem ir efektīvāka.

Daudzas dalībvalstis ir īstenojušas informatīvus pasākumus, lai veicinātu neaktīvu pieaugušo reģistrāciju (kopš Covid-19 pandēmijas lielākajā daļā dalībvalstu ir vēl vairāk paplašinājusies daudzkanālu sākotnējā reģistrācija, piemēram, e-pakalpojumiem, klātienē, pa tālruni vai izmantojot sociālos medijus). Tomēr joprojām pastāv problēmas tajās dalībvalstīs, kurās ir būtiskas reģionālās atšķirības.

Tomēr, neraugoties uz to, ka lielākajā daļā dalībvalstu ir ieviesti spēcīgi stimuli, šķērsreģistrācija starp VND bezdarba pakalpojumiem un sociālajiem dienestiem kavējas. Šķērsreģistrācijas efektīva īstenošana varētu palīdzēt noteikt kritiski svarīgākās situācijas un gadījumus, kas ir jārisina. Pozitīvi ir tas, ka dalībvalstis arvien vairāk īsteno noteikumus, kas attur no reģistrācijas anulēšanas, kad bezdarbnieka un sociālie pabalsti ir izsmelti.

B. VIENOTAIS KONTAKTPUNKTS

Visās dalībvalstīs tiek plaši īstenota vienotā kontaktpunkta noteikšana katram līguma par integrāciju darbā saņēmējam, kā arī katram ilgstošajam bezdarbniekam tiek piesaistīts atbildīgais darbinieks. Daudzās dalībvalstīs ir palielināta vienoto kontaktpunktu spēja apkopot individuālu informāciju nolūkā atbalstīt visu darba meklētāju individuālu novērtējumu.

Ir palielinājusies arī bezdarbniekiem paredzēto pakalpojumu digitalizācija. Tomēr informācijas un datu kopīgošana ir identificēta kā trūkstoši elementi, kas aizkavē progresu vai pakalpojumu kvalitāti. Būtu pastiprināti jāuzlabo koordinācija starp centrālajiem un vietējiem VND un pašvaldībām, kā arī mehānismi, kas paredzēti, lai pakalpojumu sniedzēji savstarpēji pārsūtītu/kopīgotu attiecīgo informāciju par vakancēm, apmācību iespējām un pakalpojumiem, kas pieejami katram ilgstošam bezdarbniekam. Daudzas dalībvalstis joprojām saskaras ar problēmu nodrošināt pienācīgu informācijas apmaiņu un pārsūtīšanu, vienlaikus garantējot atbilstību Vispārīgajai datu aizsardzības regulai (VDAR).

C. LĪGUMI PAR INTEGRĀCIJU DARBĀ

Kopš 2018. gada lielākajā daļā dalībvalstu ir īstenoti līgumi par integrāciju darbā (*JIA*) vai līdzvērtīgi līgumi, taču tie joprojām tiek pilnveidoti.

Ir veikti uzlabojumi individuālo novērtējumu pēcpārbaudē, sniedzot norādījumus un informāciju par darba piedāvājumiem un atbalstu, kā arī regulāri uzraugot un atjauninot *JIA* un kārtību, kas ļauj regulāri pārskatīt darba meklētāju reintegrācijas progresu. Tomēr informācijas apmaiņa par ilgstošiem bezdarbniekiem starp organizācijām, kuras izmanto *JIA*, joprojām ir salīdzinoši zema, jo īpaši starp publiskā un privātā sektora partneriem.

D. IEINTERESĒTO PERSONU IESAISTE

Lai gan sadarbība starp dažādām ieinteresētajām personām (piemēram, Izglītības ministriju, Nodarbinātības ministriju un VND, kā arī psihologiem, sociālajiem darbiniekiem un mentoriem) ir uzlabojusies, izstrādājot darba devējiem paredzētus pakalpojumus, daudzdisciplīnu darbs ar visām vietējām ieinteresētajām personām, tostarp pašiem vietējiem darba devējiem, pārvaldes iestādēm un pilsonisko sabiedrību, joprojām rada problēmas un pašlaik tiek īstenots tikai dažās dalībvalstīs.

Tīklu veidošana ar ieinteresētajām personām, partnerību veidošana un darba devēju, sociālo dienestu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaistīšana ir būtiski elementi, lai nodrošinātu ilgstošo bezdarbnieku efektīvu reintegrāciju darba tirgū un novērstu ilgstošu bezdarbu. Šīs partnerības ir vajadzīgas gan valsts, gan vietējā līmenī, lai gan problēmas bieži rodas dažādu ieinteresēto personu dažādo interešu dēļ. Ieinteresēto personu iesaiste un partnerību veidošana vietējā līmenī dažādās dalībvalstīs atšķiras.

Šīm struktūrām ir izšķiroša nozīme, lai novērstu tos šķēršļus, ar kuriem dažas personas saskaras, lai ilgtspējīgi integrētos darba tirgū. Vairākās valstīs VND būtu jāpastiprina darba devēju iesaiste šajos procesos. Daudzas dalībvalstis atzīst, ka ir svarīgi veidot tīklus, taču tām grūtības sagādā valsts nodarbinātības dienestu nespēja vietējā līmenī efektīvi iesaistīt visas nepieciešamās ieinteresētās personas.

E. DATU VĀKŠANA

Jaunākās ilgstoša bezdarba datu vākšanas rezultāti liecina par ļoti ierobežotu progresu Padomes ieteikuma īstenošanā – joprojām tikai puse dalībvalstu ir izpildījušas ieteikuma pirmo mērķi, nodrošinot *JIA* vai līdzvērtīgu līgumu vismaz 95 % ilgstošo bezdarbnieku, kuri reģistrēti kā bezdarbnieki vismaz 18 mēnešus.

Datu vākšana par ilgstošiem bezdarbniekiem arī apliecina, ka visās dalībvalstīs, izņemot divas, rādītāji par atgriešanos darbā ir zemāki nekā iepriekšējā gadā, un šogad tikai 14 dalībvalstis ir varējušas iesniegt datus par turpmākajām situācijām pēc tam, kad ilgstošie bezdarbnieki vairs neizmanto *JIA*.

Tomēr šie papildu dati arī apstiprina iepriekšējos pierādījumus, kas liecina, ka tā dalībvalstu grupa, kas nodrošina individuālus rīcības plānus (IRP) ar padziļinātu novērtējumu, sasniedz ievērojami labākus rezultātus salīdzinājumā ar grupu, kas nodrošina patiesus līgumus par integrāciju darbā, un jo īpaši salīdzinājumā ar grupu, kas nodrošina regulārus IRP, un tas liecina, ka individuālas konsultācijas ir būtiskas ilgstošu bezdarbnieku integrācijai.

3. SECINĀJUMI

Neraugoties uz to, ka ilgstošs bezdarbs samazinās, dažās dalībvalstīs tas joprojām ir plaši izplatīts jautājums, kas saasina prasmju pasliktināšanās, sociālās atstumtības un nabadzības risku. Tā kā tas bieži skar visneaizsargātākajās situācijās esošas personas un darba tirgū vismazāk pārstāvētās grupas, ilgstoša bezdarba novēršana arī palīdz apkarot nevienlīdzību un stiprināt sociālo kohēziju Eiropas Savienībā. **Šādā kontekstā dalībvalstis ir saglabājušas savu politisko apņemšanos īstenot Ieteikumu par ilgstošo bezdarbnieku iekļaušanu darba tirgū. Tomēr, lai gan ir redzamas dažas kopīgas norises, īstenošanas līmenis dalībvalstīs joprojām ir atšķirīgs, un to pašnovērtējums ir parādījis, ka progress Padomes ieteikuma īstenošanā pēdējos gados ir palēninājies.** Ņemot vērā pašreizējās problēmas, būtu jāuzsver, cik svarīgi ir nodrošināt atbilstošās prasmes ilgstošiem bezdarbniekiem vai atjaunot tās, lai viņi varētu iekļauties darba tirgū. Lai izvairītos no ilgstoša bezdarba, būtiska nozīme ir arī agrīnam un savlaicīgam atbalstam, kas ir daļa no vispārīgākas preventīvas pieejas. Pārskatīšanas konstatējumi joprojām uzsver aktīvas darba tirgus politikas (ADTP) nozīmi ilgstoša bezdarba jautājuma risināšanā nolūkā nodrošināt sekmīgu reintegrāciju darba tirgū. Turklāt, ņemot vērā pašreizējo darbaspēka un prasmju trūkumu visās dalībvalstīs, ir svarīgi dot iespēju visneaizsargātākajās situācijās esošām personām un vismazāk pārstāvētai grupai sekmīgi iekļauties darba tirgū, nodrošinot, ka tās var izmantot kvalitatīvas nodarbinātības un apmācības iespējas, kā arī mērķorientētas darbvietu subsīdijas.

Ir jāuzlabo to rīcībpolitiku uzraudzības un novērtēšanas sistēmas, kuras tiek īstenotas ilgstošu bezdarbnieku integrācijai darba tirgū. Lai gan ir ieviestas daudzas ilgstošiem bezdarbniekiem paredzētas aktivizācijas programmas, dažos gadījumos šo programmu efektivitāti var novērtēt vien vēlākā posmā.

1. pielikums. *EMCO* PAG ilgstoša bezdarba jautājumos. Konkrētām dalībvalstīm adresēti secinājumi (2024. gads).
2. pielikums. Datu vākšana uzraudzībai saistībā ar Ieteikumu par ilgstošu bezdarbu – visi rezultāti.
3. pielikums. ES dalībvalstu dati par 2023. gadu – kopsavilkumi.